

Nyelvi laboratórium

Veszprémben, a Vegyipari Egyetemen februártól új, modern nyelvi laboratóriumban oktatják az idegen nyelveket. A napokban fejezték be a hangszigetelt terem berendezéseinek szerelését. A Philips gyártmányú berendezés négyféle program oktatására alkalmas, és egyidejűleg 16 hallgatónak ad lehetőséget a nyelvtanulásra. (MTI)

Ipari szövetkezetek eredményei és gondjai

Eredményes gazdasági esztendőzt zártak a megye kisipari szövetkezetei. Erről számolt be tegnap Szegeden, a Tisza Szálló termében tartott küldöttközgyűlésen Horváth Sándor, a megyei KISZÖV elnöke.

Eves tervét hatékony, eredményes gazdálkodással teljesítette a szövetkezeti ipar. A termelésben hét százalékkal többet produkáltak az 1970-esnél, a megyei átlagnál is többet. Exporttevékenységük ennél is dina-

mikusabb volt: 30 százalékos a növekedés. A várható nyereség mintegy 175 millió forint, 23-25 százalékkal nőtt. A javító-szolgáltató tevékenység adatai korántsem mutatnak ilyen jó képet. Itt a jövedelmezőség sokkal kisebb, mint az árutermelésben, olykor egyenesen veszteséges. Nem elégsz az anyagi ösztönzés a központi szervek részéről; a magas bérleti díjak veszteséggé tették nem egy helyen azokat a szolgáltatáso-

kat, amelyek a díjak fel-emelése előtt is minimális nyereséget hoztak csupán.

A jelentős nyereségben a szövetkezetek nem egyformán részesek. A kiemelkedők mellett átlagosak, sőt azon alul teljesítők sorakoznak. Egy — a Szentesi Cipész Szövetkezet —, vesztéssel zárta az évet.

A jövő feladatai között nagyon fontos az export növelése — az ország gazdasági érdekeinek megfelelően —, és egyidejűleg a belföldi igények kielégítése, a javítás-szolgáltatás fejlesztése.

A hozzászólások többsége az export kérdésével foglalkozott. Bíralták ezzel kapcsolatban a külkereskedelmet. Kiszolgáltattak a szövetkezetek, nem egyenrangú partnerek. Olyan pénzügyi helyzetbe kényszerülnek, amelyek egyre nagyobb hasznot hoznak a külkereskedelmi vállalatoknak, a termelőikkel szemben.

Bíralták több intézkedést is, amelyek a szolgáltatótevékenységet szabályozzák. Szó esett arról, hogy a szolgáltatások fejlesztése nemcsak a szövetkezeteknek feladata, hanem elsődlegesen a tanácsoké. Azok kapnak hozzá állami támogatást. A Kölcsönös Fejlesztési Alapból azonban jobban kellene támogatni a javítással foglalkozó szövetkezeteket. Bíralták érte a KFA-ügylek intézését. Kifogás hangzott el a Jogi Iroda tevékenységével kapcsolatban is. A szövetkezeti küldöttközgyűlés nem fogadta el a Jogi Iroda idején költségvetési tervezetét, mert például magas jutalmazási összeget irányoztak elő.

Az eleven, tartalmas értekezleten több más kérdés is napirendre került.

Hátralékosok

Több mint egymilliója delmi Szállítási Vállalaté 36 úszik az IKV-nak. Vannak ezer. „Kisebb” hátralékolakók, akik nem fizetik sokból egész listája van az IKV-nak. Tartozik a Bécsi lakások, amelyek a bérleti díjjal fukarkodnak. A lakásbérlet azonban nagyon Szakszervezet, a Spartacus kicsi pontok ezen a listán. Sportegyesület, a Delta mert az összes hátralékú 135 ezer forint, s nem annyira notórius mulasztók. Dalmagyarsági Cipőinkább rövidebb-hosszabb időre bajba jutott családok. Az 563 adósból összesen 50 tartozik egyhavi bérlet György, Peregi Mihályné, többel. Persze, ők tudják Klein Ernőné és Varga András kisiparosokat.

Rövid az ilyen hanyagság sora, mert mennek a fizetési meghagyások, a jogi eljárások, s ha ezek sem tennék meg hatásukat, a bírság és a felmondás is megfű a törvényekben. De már mindenképpen kötelező a 6 százalékos kamat meg a felszólításokkal járó költség. Van, aki azért nem fizet, mert még „vitatkozik” az új bérén. Vitázni vagy perlekedni lehet, ám fizetni akkor is kell!

Az egymillió forint hiánya pénzügyi gondokat okozhat az IKV-nak. Ezért tartotta fontosnak a szigorú és következetes jogszabályok alkalmazását a városi tanács végrehajtó bizottsága. De ha már nem dörgő haraggal emlegettük a hátralékosokat, csupán teljes értelmességgel — a poén kedvéért írjuk még ide: a tanács is adós... pontosabban annak pénzügyi osztálya. Meghozta 24 ezerrel.

Sz. S. I.

Fantázia és igényesség

Beszélgetés a jelmeztervezővel

Gombár Judit névvel gyakran találkozhatunk a Szeged utcáin kiragasztott, új darabokat hirdető plakátokon, megvalósult elképzeléseit naponta láthatjuk a színház előadásain. Sokat dolgozik. Ezt nemcsak az bizonyítja, hogy az eddig bemutatott darabok nagyrésztnek ruháit ő tervezte, hanem az is, hogy dolgozik a pécsi balettnek, a szolnoki színháznak, és sorolhatnám az elfoglaltságokat, a feladatokat. Ő tervezte többek között a Viktória, a Macbeth, a Tacsó jelmezeit, és a Kaviár és lencse ruháit is ő álmodta meg.

— Hogyan lehet ezt a sok munkát bírni?

— Sehogy. Nem bírni kell, csinálni. Sokan azt hiszik, hogy a jelmeztervező egy asztalnál ül műtermében, előtte szoborban szobor rajzeszközök, festékek, és „tervez”. Ez így csak féligazság. Nemcsak meg kell tervezni egy darab jelmezeit, de meg kell keresni és találni az elképzelt anyagokat, s ez legtöbbször csak sok-sok utánjárással sikerül. Ezenkívül foglalkozni kell a darabokkal, a szereplőkkel, a szabókkal...

— A jelmeztervező „lesz, vagy születik”?

— Inkább lesz, kialakul. Ehhez mindenekelőtt színházi érzék szükséges, a színház értése, megtanulása. En először színinövendék voltam, onnan nyergeltem át az Iparművészeti Főiskolára, ahol jelmeztervezői szakon kaptam diplomát. Szegedhez kötöt első feladatom: még főiskolán a kertész kutyája című darab jelmezeit terveztem.

— Hogyan születik egy jelmez, vagy színpadi kosztüm?

— Először a darabot, az első elképzeléseket rögzítem, megbeszéltem a rendezővel. Aztán a darabbeli figurák és az őket megformáló művészek közös vonását keresem, próbálom őket egymáshoz alakítani. Egyenként kell foglalkozni a színészekkel. Ez némi pszichológiai érzéket és ismereteket is igényel, hiszen nem egyszerű dolog rendkívül érzékeny emberekkel hangot találni, szót érteni.

— Nőknek vagy férfiaknak tervez szívesebben?

— Mindkettőnek szükséges. Korhű ruhákat tervezni mindkét nemnek szép feladat, és a modern divat is egyre több lehetőséget ad a férfiruhák érdekessé, színessé tételére. Minden elképzelésben ruhában keresek valamit, ami kedves, amiért érdemes csinálni, ami megindítja képzeletemet.

— Melyek a jó jelmeztervező legfontosabb ismérvei?

— A fantázia és az igényesség. Az alkotó és mindig megújuló fantázia, ami adottság, tehetség kérdése, amit nem lehet megtanulni, amit nem oktatnak főiskolán. Az ismétlés modorosság, modorosság öngyilkosság.

Két ruha a Tacsó jelmezterveit közül

Másik fontos dolog az igényesség. Minden feladatot, a legkisebbet is, a lehető legjobban igyekszem megoldani.

— Lehet-e, van-e sajátos, egyéni stílusa egy jelmeztervezőnek?

— Van, természetesen. Ez persze nem egy darab ruhán mérhető, hanem a feladatok folyamatában jelentkezik. A tervező egyénisége rányomja bélyegét akaratlanul is a jelmezre.

— Az ön által tervezett ruhák elsősorban színeik érdekességével, izgalmasával hatnak.

— Szeretem a tiszta színeket és ezeknek diszsonáns

harmonizációját. A popművészet színvilága nagyon közel áll hozzám. Narancs-piros, lilanarancs, lila-zöld, kék-zöld összeállításokban sok erő, izgalom, vibráló feszültség rejlik.

— Az utóbbi feladatai közül melyiket érzi magához legközelebb?

— Talán a Macbeth jelmezeit említeném. Izgalmas és nehéz feladatot jelentett a színek drámaizációját megtalálni a ruhákban is. Külön érdekesség és szépség volt az ékszertervezése. Szerettem ezt a munkát, a ruháik jó részét magam batikoltam.

Tandi Lajos

Javaslat a por ellen:

Erdősáv az újszegedi töltésoldalban

A Délmagyarországban az utóbbi időben egyre gyakrabban a város fásításával kapcsolatos cikkek. Valóban, erről a témáról nem lehet — a jelentőségénél fogva — eleget írni. A cikkek azonban kevés konkrét helyszínt, fásítási lehetőséget, vagy ha úgy tetszik telepítési szükségességeket hoznak fel. Megpróbálom a sort megnyitni, remélem lesznek követőim, akik hasonló javaslatokkal járulnak hozzá.

Az Odessza lakónegyedről köztudott, hogy faállomány nem kielégítő. Nagyon zöld területű fák csak a ládagyár főbejáratának környékén és a Gabonatermesztési Kutató Intézet parkjában vannak. Illetve voltak, mert az utó-

biakat — szép, negyvenéves szürke- és ezüstnyárat — az intézet építkezései miatt éppen napjainkban vágják ki. A ládagyári fák napjai is — a lakótelep további építkezéseinek folytatásából eredően — meg vannak számlálva. Ezekkel a fákkal az utolsó nagy lombú, oxigént árasztó növények is eltűnnek területünkéről. Pedig itt igazán szükség lenne rájuk. Egyik oldalon az országút, a másikon a vasút, a kendergyár, a pozdorjagyár, a fűtőház és a port. S ezt csak fokozza az a kilencvenegynéhány garázs, amely az épületeket körül veszi. A lakóházakat, az óvodát, a bölcsődét szinte ellepi a por.

Mi a megoldás? A 18-19-es számú ház lakói közös összefogással telepítettek két sor gyorsan növő nyárfát. De ez kevés! A város, a MAV és a KÖJAL segítségével lenne szükség annak érdekében, hogy a vasúti töltés két oldalát, az állomás és a Tisza-part közötti szakaszon be lehessen telepíteni fasorokkal. A vasúti töltés, s az oldalába telepített fák együttesen elég magasak, s így remek porfogók lennének. Ez nagyon fontos szempont az emberek egészségének megővése érdekében.

Az újszegedi vasútállomás forgalma csekély, s a telepítés különben is csak a töltés két oldalát érintené.

Dr. Nagy László

Rokonok költészete

A Tiszatáj februári számáról

Egy merész ötlet, szakítás minden hagyománnyal, folyóirat helyett antológia: ez a Tiszatáj új, februári száma. Nem a már ismert tematikus összeállításról van most szó. A szerkesztőség a folyóirat-struktúrát eddig még egyszer sem áldozta fel a középpontba állított tárgy kedvéért. Az új szám az első olyan összeállítás, amely szöveg szerint egyetlen témakörben mozog: az első betűtől az utolsóig nyelvrokonaink irodalmát mutatja be. Meghózzá nem a folyóiratok módján, tehát nem bizonyos rovatok és formák fenntartásával, hanem antológiaként, könyvszerűen. Ez már nem folyóirat: monográfia.

Hiba-e ez a műfaji zavar? Feltétlenül. Egyrészt és mindenekelőtt azért, mert a

könyvkiadói feladatok ellátása — ezzel találkozunk februári számban — nem a Tiszatáj dolga. Másrészt azért, mert a nyelvrokonok irodalmának antológiáját gazdaságosabb válogatással, kihagyásokkal úgy is lehetett volna közölni, hogy jusszon hely másféle anyagokra, hogy az olvasó érezze, nem könyvet, hanem folyóiratot kapott a kezébe. Végére is: arra fizetett elő. Semmi veszteség nem érte volna az olvasót, az összeállítás tartalma sem szenvedett volna kárt, ha például kihagyják Vahruseva, Batalov, Kraszilnyikov elbeszélését, Csavajn jelenetét.

A februári szám szerkesztési kudarcát természetesen az sem menti, hogy anyag, a rokonnépek irodalma, számunkra nagyon izgalmas. Mint Domokos Péter kitűnően eligazító-tájékoztató bevezetőjéből kiderül, Kócsk Zoltán — 1940-ben — Nyilvánvalóan nem függetlenül ettől a műköltészet és „Nagy hiánya irodalmunk azoknak a rokonnépeknek, amelyek költészetét alig ismerteti.” Ez a mondat — tudjuk — akár ma is elhangozhatna: 50 évvel ezelőtt a szocializmus építésére.

Ö. L.

Pártfogó a szocialista brigád

Pártfogását ajánlotta föl egy évvel ezelőtt a szegedi MEK-központ Juhász Gyula szocialista brigádja az újszegedi csecsemőotthonnak. Vállalták, hogy rendszeresen meglátogatják az egyik 13 tagú csoportot, ajándékkal, játékokkal, édességgel kedveskednek apró pártfogoltjaiknak. Vállalásukat természetesen ma is tartják. A hiányzó családi környezetet igyekeznek kedvességgel, meleg szeretettel pótolni.